

236239

81-ik szám

Ítélet után

Írta:
GOSZTONYI ADÁM

Második kiadás

130 PRUTA

VILÁGVANÓSSÁG

236239

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR

Növekedéknapló

1952. év B. 6681 sz.

Itélet után

Írta:

GOSZTONYI ADÁM

1.

Az eső finoman szitált, mikor Paul, a pénztáros, kijött a bankból. Gyalog vágott neki az utcának, melynek nedves aszfaltja csillogva tükrözte vissza az őszi alkonyatban sugárzó gázlámpák fényét.

Paul nem nézett sem jobbra, sem balra, csak feltúrte a felöltője gallérját és ment egyenesen előre, mintha nem is hallotta volna, amit a kollégái kiabáltak utána. Az egyik valami esernyőt emlegetett, a másik olyasvalamit mondott, hogy tartson velük, elviszi az autóján, ami ott áll nem messze, a Lexington Avenue sarkán... De Paul nem válasszott, meg sem fordult, csak ment előre az esőben, mely egyre sűrűbben szitált. Elhaladt egy csoport ember mellett, akik egy kapualjban várakoztak, hogy az eső kissé alábbhagyjon.

A csoportban két ember beszélgetett és Paulnak egy szófoszlány megütötte a fülét. — Ma este...

Mintha ez a két szó kergette volna még gyorsabban tovább. Bekanyarodott egy mellékutcaiba, mely az East River átszelő 59-ik utcai hídhöz vezetett. Sietve ment fel a hídra...

Itt már lassúbbá váltak a léptei. A folyóparton csillogó lámpákat nézte menés közben, szinte hipnotizáltan. Jól esett nézni ezeket a vörös csillagokként reszkető fényeket.

De a lámápsok eltűntek, ahogy a híd elfogyott a lábai alatt és átért Astoriába. Önkéntelenül megállt a sarkon, az autóbuszmegállónál. Itt felszállhat a 8-as autóbuszra,

ami éppen hazavinné és nem kellene gyalogolnia.

Már jött is a 8-as hatalmas zöld testével, vaktítóan sugárzó lámpa-szemeivel. Megállt előtte és az ajtó kicsapódott. Belülről párás meleg ömlött ki, az összezsúfolt emberi testek nehéz szagával keverten... De Paul nem szállt fel, hanem habozva hátralépett és a 8-as zúgva tovairamodott. Kivilágított ablakán keresztül látni lehetett a bent szorongó utasokat.

Ahogy továbbment, világosan érezte, hogy majdnem végzetes lépést követett el. Örültség lett volna felszállni az autóbuszra! Ott, a tömeg közé préselve, aligha tudott volna ellenállni annak a belső kényszernek, mely egész nap kínoztta, hogy beszéljen az esetről, mondja el valakinek a dolgot. Szinte látta magát, amint megérinti az ujságolvasó ember karját és amint az meglepetve fordul felé, gúnyosan mondja neki:

— Látom, hogy ön Joe Killinger arcképét nézi az ujságban. Azt olvassa, hogy miként fogják ma este kivégezni, hogy fog megbűnhődni Daniel Baker meggyilkolásáért? De hátha nem ő ölte meg Daniel Bakert? Hátha Joe Killinger ebben az esetben ártatlan és másvalaki a gyilkos... Miért ne lehetne így? Egész biztosan tudom, hogy így van. Azért tudom egész biztosan, mert tisztában vagyok vele, hogy ki a gyilkos... Én. Igen, én öltem meg Daniel Bakert!...

Paul homlokát hideg verejték öntötte el, amint képzeletében átélte, hogy az autobuszban beszélni kezd és szeretné befogni a száját, de már késő, beszél, ömlik belőle a szó. Látta képzeletében, ahogy az emberek suttogni kezdenek körülötte az autobuszban.

— Megörült! — mondja az egyik.

— Talán bolond... — súgja egy másik.

— De hátha igazat mond...

— Én ismerem — kel egy hang védelmére a tömegben — nálam szokott vásárolni... Ez egy tisztességes ember, bankpénztáros, itt lakik Astoriában, csinos, rendes felesége van és két kis gyermeke...

— Mindegy — hangzik fel erélyesen egy másik hang — hívjanak rendőrt!

— Rendőr! Rendőr!...

Paul olyan tisztán hallotta a hangokat, hogy önkéntele-

nül szinte szaladni kezdett. A szíve vadul kalapált.

De hiszen nem történt semmi! Nem szólt semmit, senkivel sem beszélt egy árva szót sem, fel sem szállt az autóbuszra! Nagyon jól tudta, hogy ma vigyáznia kell, ma nem szabad emberekkel érintkeznie, senkivel sem szabad beszélni, hogy el ne árulja magát, csak ma, csak addig, amíg a másikat kivégzik...

Még csak néhány óráig kell tartania magát, leküzdeni azt a belső kényszert, ami ki akar ordítani belőle, ami nem engedi egy pillanatra sem másra gondolni...

Le fogja győzni, le kell hogy győzze ezt a belső kényszert. Mikor évekkkel ezelőtt egy könyvet olvasott, melyben egy gyilkosról volt szó, aki visszatér a bűn színhelyére, folyton a gyilkosságra gondol, s bár senki sem sejtí, hogy ő a gyilkos, végül teljes idegenek előtt elkezd beszélni és elmond mindent... nem hitte el, hogy ilyesmi is lehetséges. Hogy egy ember ilyen örült lehessen!

De most már belátta, hogy megtörténhetik. Igenis, van egy ilyen belső kényszer, ami arra készíteti a gyilkost, hogy beszéljen a tettéről. Ha az illetőnek nincs elég lelkiereje, akkor vége!

Csakhogy ő nem bolond. Azt a másikat pár óra múlva, este 11 és 12 óra között kivégzik. Beültetik a villamosszékbe és öt perc alatt be van fejezve az egész ügy. Az újságok napirendre térnek felette, senki nem beszél többé róla, elfelejtik az egész gyilkosságot és senki se keresi tovább, hogy nem másvalaki-e a gyilkos? Csak még pár órát kell kitartani, aztán élete végéig nyugodt lehet... Ez megéri azt, hogy pár óra hosszat még kerüljön mindenkit, ne beszéljen senkivel.

Automatikusan megállt egy ház előtt. Felnézett: hiszen ő itt lakik! Szinte meglepte, hogy hazaérkezett. Azt hitte, hogy az otthon levegője más irányt fog adni a gondolatainak — amint egyszer hazaérkezik, nem gondol többé arra a dologra, de amint belépett és a faliórára nézett, ami hét órát mutatott, rögtön az jutott eszébe: — Még öt óra!... Még csak öt óráig kell kitartani! És senki sem fogja tudni soha! Matild, a felesége sem.

Felakasztotta kalapját s kabátját az előszobában, aztán belépett a konyhába, ahol a felesége főzte a vacsorát.

„Most közönyös arcot kell mutatni“ — gondolta magában, amint átlépett a küszöbön. Elég nyugodtan mondta ki a „jó estét“, ahogy odalépett a feleségéhez, hogy megcsókolja.

Ez a csók nem volt olyan meleg, nem volt olyan őszinte, ahogy Paul csókolni szokta a feleségét, akit mélyen szeretett. De a hitvesi csóknak ezt az árnyalati különbségét az asszony nem vette észre.

Az ötves kis Bill ott sündörgött az anyja szoknyája körül. Most odafutott az apjához és belekapaszkodott a lábába. Paul megsimogatta a kis fiú fejét, egy barackot nyomott rá, úgy, ahogy szokta, aztán, hogy szóljon valamit, azt kérdezte: — Hol van a bébi?

— Fent a szobában, már alszik — mondta az asszony némi kis szemrehányással a hangjában és rögtön duzzogva hozzátette — miért jöttél ilyen későn haza?

— Dolgom volt. Bent kellett tovább maradni a bankban — hazudta Paul fáradt hangon. Elvégre nem mondhatta, hogy gyalog jött haza az esőben! Matild rögtön csodálkozva nézne rá, magyarázni kellene, hogy fáj a feje, beszélni kellene a dolgról... nem, ezt nem lehet.

Kiment a konyhából, bement a fürdőszobába, ahol lassan, szokatlan lassúsággal megmosta a kezét. „Ezzel is telik az idő“ gondolta magában, amíg aprólékosan tisztálkodott. Húzta az időt, úgyhogy mire bement az ebédlőbe, már ott volt a vacsora az asztalon, nem kellett beszélni, csak leülni az asztal mellé és enni.

Matild el volt foglalva a kis Bill etetésével, ami alkalmat adott Paulnak, hogy közben elővegyen egy ujságot s úgy merüljön belé, mintha olvasna. Pedig egy szót sem hámozott ki az előtte táncoló betűkből.

Közben az volt az érzése, hogy az asszony többször feléje néz csodálkozó, kutató pillantással. Igen, Matild erősen néz rá, figyelni az arcát!

— Mi van veled? — kérdezte az asszony a feketekávé-nál — valami bajod van, Paul? Miért nézel magad elé olyan különösen?

— Nem nézek különösen — mondta Paul felrezenve és rögtön érezte, hogy a hangjával elárulta magát. Sokkal természetesebben kell válaszolni. És hogy kijavítsa a hibát, nagy erőfeszítéssel megpróbált kedélyesen vitatkozni.

— Csacsi vagy, drágám.

— Azt hiszem, valami bajod van...

— Nincs nekem semmi bajom...! — rázta meg energikusan a fejét — csak...

Elakadt. Ha most megmondhatná az igazat! Milyen egyszerű lenne most azt mondani: „Nemsokára kivégzik azt a másikat — helyettem! Én öltem meg Daniel Bakert...!” Csak ennyit kellene mondani s egyszerre megkönnyebbülne. Matild megértene! Segítene neki cipelni a szörnyű terhet! Csak még ezen az utolsó pár órán keresztül... Szavak tödultak az ajkára, amiket nem is akart mondani. Valósággal kibuggyant belőle:

— Nézd, Matild... — De hirtelen elharapta a szót, megfékezte magát az utolsó pillanatban. Kínos erőfeszítéssel még mosolygott is hozzá.

— Ne képzelődj folyton, drágám. Úgy aggódsz értem, hogy az már egészen nevetséges...

Azzal felkelt, megsimogatta az asszony arcát s bement a szobájába. Lerogyott egy székbe. Nem, nem mondhatja meg Matildnak, mert csak megrémítené vele. Szinte látta maga előtt a felesége rémült, elváltozott arcát. Nem, ezt nem lehet megkockáztatni.

Paul felállt. Most már tudta, hogy mit kell tennie. El kell mennie hazulról ma este. Semmit sem szólni, csak egyszerűen kisurranni a házból. Igen, ezt kell tennie. Kimenni az esőbe, a magányosságba, ahol senki sem hallhatja meg, ha véletlenül rájön a vágy, hogy kiordítsa a titkot magából.

A fürdőszobán keresztül kisurrant az előszobába. Leakasztotta az esőköpenyét, a kalapját a fogasról és lassan, zajtalanul kilépett az ajtón.

Megkönnyebbült, amikor a hűvös, nedves esti szél az arcába vágott. Nekivágott az utcának, visszafelé indult a város felé, amerről hazajött. Kóborolni fog, öt órán keresztül fog csavarogni az elcsendesedett utcákon, amíg vége lesz az egész dolognak.

Feltűnt előtte a híd, amin ma este egyszer már keresztüljött. Most megint felment a magas hídra, aminek gyalogjárójáról bámulni lehetett a parti lámpákat.

Gyorsan tovább ment és pár perc múlva átért a hídon.

Az alsóváros felé indult, ahol nappal örvénylő forgalom zajlott, de most néptelenül ásitóztak az utcák. Itt voltak a középületek, a városháza, az állami törvényszék.

Keresztülment egy kis téren, hogy elkerüljön egy bizonyos épületet. Azt a bizonyos épületet, mely két utcával odébb volt a sarkon. Abban az épületben volt Franklin Dennis államügyész hivatala. Azé a Franklin Dennisé, aki a vádat képviselte s aki meggyőző erővel bizonyította be a tárgyaláson az esküdteknek, hogy Joe Killinger a gyilkos és hogy villamosszéket érdemel. Ha Killingert ártatlanul kivégzik, akkor ezért a felelősség tulajdonképpen Franklin Dennis lelkét terheli.

Paul jól tudta, hogy hol van az a ház, azt is tudta, hogy amelyik ablak mögött van Franklin Dennis hivatala, hiszen nem egyszer állt már ott a sarkon és bámult fel arra az ablakra.

Nem is lepődött meg, amikor most — minden kerülgetés dacára — egyszerre csak megint ott találta magát a sarkon, az épület előtt. Mi van azon? Máskor is állt már itt és bámult az ablakra.

Felnézett. Az ablak világos volt... Hogy lehet az, hogy Franklin Dennis, a híres ügyész, ilyenkor este még a hivatalában van? Hja, persze, hiszen ma este van a kivégzés! Az ügyész ott van a posztján, mint a jó katona, vigyáz a törvényre hátha az utolsó pillanatban még intézkedésre van szükség.

Paul ott állt a ház előtt és bámult az ablakra. Nincs abban semmi, gondolta magában, akárki állhat ott, az még nem jelent semmit. Sőt! Oda is mehet a házhoz, felmehet a lépcsőn a második emeletre, ahogy megy is fel már, mint az alvajáró és az eléje kerülő szolgának arra a kérdésére hogy kit keres, nyugodtan feleli: — Franklin Dennis főügyész urat. Itt van?

— Igen. Bent van az irodájában.

Paul teljesen nyugodt. Hiszen nem szólt egy szót sem, semmivel nem árulta el magát és nem is fog beszélni! Nem őrlött meg! Nyugodtan megfordulhat és visszamehet. Egyszerűen azt mondhatná: „Különbén nem zavarom ilyen késszon az ügyész urat. Majd máskor...” De nem mondja ezt, csak áll és hallgat. A szolga azt kérdi:

— Milyen ügyben óhajt vele beszélni?

— Fontos ügyben... — Tulajdonképpen ezzel sem mondtott semmit. Semmi olyat, ami ellene szólna, amit vissza ne vonhatna. Megfordulhatna és nyugodtan elmehetne, ha akarna... Még mindig elmehetne!

Lám, a szolga bement az ügyészhez, hogy bejelentse s egyedül hagyta ott a folyosón. Paul tompa érzéketlenséggel állt egy helyben. Amint a szolga kilépett és kinyitotta előtte az ajtót, szó nélkül belépett.

Franklin Dennis, az ügyész, felállt az íróasztala mellől. Negyven év körüli, kissé köpcös, kerekkoponyájú ember volt, apró, élesen figyelő szemekkel.

— Mivel szolgálhatok?

— Joe Killinger ügyében jöttem — mondta Paul száraz nyelvel. A hang furcsán jött ki a torkából, mintha nem is ő beszélné, hanem más valaki s ő csak hallgatná kábultan.

Az ügyész közbevágott.

— Nem volt sok értelme, kérem, hogy ezért idejőjjön. Sajnálom, de semmit sem tehetek. Az egyedüli ember, aki még segíthet, a kormányzó. Ő megkegyelmezhet. De ez nem valószínű. Három és fél óra múlva lesz a kivégzés. Ön rokona az elítéltnak?

Paul nem válaszolt rögtön. Nem azért, mintha küzködött volna önmagával. Világosan érezte, hogy ura a helyzetnek, hiszen nem kell beszélnie, ha nem akar, nyugodtan felkelhet és elmehet, senki sem tartja vissza. Még eddig semmivel sem árulta el magát. Pusztán csak azért beszélt, mert jól esett beszélnie az ügyről.

— Nem — rázta a fejét lassan — nem vagyok rokon...

„Nem kell kimondani, ha nem akarom“ gondolta magában. De most akarta... és már ki is mondta hangosan:

— Én öltem meg Daniel Bakert...

2.

Az ügyész meghökkenve nézett rá. A szája nyitva maradt. Nem tudott hirtelen mit szólni.

De rögtön magához tért és apró szemével figyelmesen, fürkészve nézett a másikra. Aztán felállt és a hangja az előbbi rideg tónushoz képest szinte lágyan csengett. Ud-

variasan, majdnem nyájasan szólt: — Igen, igen... Szóval ön ölte meg... Kérem, azonnal!... Tessék csak nyugodtan ülni...

Egy lépést tett az ajtó felé. Az arckifejezése, a beszédmodora világosan elárulta, hogy mire gondol. Annyi félbolond szaladgál a világon! Mindig akadnak mániákus emberek, akiknek idegei reagálnak az ujságok közléseire és minden szenzációsabb bűnügynél jelentkeznek tanunak, sőt megbomlott lelkükkel gyakran magukra veszik a bűnt is.

Paul megérezte a nyájas hangon, hogy az ügyész örült-nek tartja.

— Kérem, ügyész úr — mondta csendesesen — csak egy pillanatra... Hallgasson meg legalább, mielőtt intézkedik.

Fáradt, de intelligenciát eláruló hangja megállította az ügyészt, aki megint meglepetten nézett rá. Habozott egy pillanattig, aztán visszaült az íróasztala mellé. — Tessék... beszéljen.

Paul nem kezdett rögtön hozzá. A vágy, ami eddig hajtotta, hogy mindent elmondjon, kirobbant belőle azzal a mondattal: „Én öltem meg Daniel Bakert“ és most mindössze tompa kavargást érzett a fejében. Gondolkoznia kellett, hogy rendezze a fejében az eseményeknek ezt a zajló tömegét. Ha dadog, az ügyész újra csak bolondnak fogja tartani.

Franklin Dennis szivarosdobozt húzott elő az íróasztal fiókjából, kivett egy szivart és rágyújtott. Odatartotta a dobozt Paul elé. — Gyujtson rá...

Paul megrázta a fejét.

— Köszönöm, nem kérek. — A természetes társalgási hang egyszerre rendbehozta gondolkozási képességét. És beszélni kezdett.

— Paul Decker a nevem. Alpénztáros vagyok az Industrial Bankban. Önt nemcsak az ujságokból ismerem, ügyész úr, hanem onnan is, hogy gyakran megfordult nálunk a bankban. Valószínű, hogy ön is látott már, csak nem emlékszik rám. Az íróasztalom ott van a titkári szoba bejárata mellett.

Az ügyész szeme körül olyan kifejezés jelent meg, mintha felismerné az előtte ülő embert. De nem szólt semmit, csak szívta a szivart. Paul egyenletes hangon, szinte érzék-

telenül folytatta, mintha nem is saját magáról beszélne, hanem másnak a történetét mondaná el.

— Két évvel ezelőtt bajba kerültem. Egy barátom, aki egy tőzsde-cégnél dolgozott a Wall Streeten, rábírt arra, hogy értékpapírt vegyek a tőzsdén. Jóhiszeműen adta a tippet, hogy milyen részvényt vegyek, mert ő maga is vett belőle. Ezer dollár kellett a dologhoz. Csakhogy akkor nekem nem volt ezer dollárom, semmi pénzem sem volt. Pedig nagy szükségem volt rá, mert akkor született a bébi s utána a feleségem beteg lett. Ügylátszott, hogy rámegy az élete a szülésre. Ha ezer dollár tőkéim volna, gondoltam, milyen könnyen tudnék vele másik ezer dollárt keresni! Elhatároztam, hogy kiemelem az ezer dollárt a pénztárból s aztán egy hét múlva, ha a részvény felment, visszateszem. De a részvény nem ment fel, hanem visszaesett. Nem sokára nem volt egy pennym sem az ezer dollárból. A feleségem életét megmentette a jó Isten és én úgy éreztem, hogy élnem kell miatta, a kis családom miatt és nem szabad tovább sikkasztanom, ki kell menekülnöm a csávából. Vissza kell tennem a pénzt a rovancsolás előtt. Szorultságomban Daniel Bakerhez fordultam.

— Tudomása volt róla, hogy Baker uzsorás?

— Hallottam róla. De úgy meg voltam szorulva, hogy nem tehettem mást. Felajánlottam Bakernek, hogy heti húszdolláros részletekben visszafizetem. Egy esztendő alatt vissza tudom így fizetni a tőkét s azután még egy ideig fizetem, hogy a kamatokat is megkapja. Baker valami iratot szerkesztett, amit sebtiben aláírtam. Megkaptam a pénzt, visszatettem a pénztárba, azután fizettem a heti húsz dollárokat. Már több, mint másfél éve fizettem, amikor felmentem hozzá azzal, hogy zárjuk le az ügyet. Hiszen többet fizettem már, mint ezer dollárt. Legnagyobb megdöbbenésemre Baker hidegen kijelentette, hogy ő a megállapodás szerint heti két százalék kamatot számít, ami ép húsz dollárt tesz ki hetenként, tehát eddig csak a kamatokat fizettem s az alaptőkéből még egy pennyt sem törlesztettem. Majd megfenyegetett, hogy ha nem fizetek tovább, bejelenti a banknak, elmond mindent, elárulja, hogy sikkasztottam és el fogom veszteni az állásomat.

Nem volt mit tennem, fizettem tovább. Azt mondtam a

feleségemnek, hogy csökkentették a fizetésemet, megvontam magamtól a déli löncsöt, lemondtam a cigarettázásról, hogy megfizethessem a heti húsz dollárt. Többet nem tudtam törleszteni s világos volt, hogy így sose szabadulok meg tőle. Törtem a fejem, hogy mit csináljak? Végre is az a gondolatom támadt, hogy vissza kellene lopni tőle azt az iratot, amit aláírtam. Akkor nem lenne semmi bizonyítéka s hiába fordulna a bankhoz, hiába vádaskodna, nem hinnének neki. Engem kedveltek a bankban s így el tudtam volna intézni a dolgot. Lehetséges, hogy Baker, ha nem volna a kezében az az irat, nem is merne bizonyíték nélkül a bankhoz fordulni...

Pár napig halogattam a terv kivitelét, aztán végül egy este kimentem a Webster Roadra, ahol Baker magányosan lakott a házában. Revolvert is vittem magammal, bár eszemágában sem volt, hogy használjam. De arra gondoltam, hogy ha esetleg meglep, megijesztem vele. Nem is azzal, hogy ráfogom, hanem gondoltam, ott a szeme előtt leszek öngyilkos és akkor őt fogják vádolni a halálommal. Amikor...

— Emlékszik pontosan arra az estére? — kérdezte hirtelen az ügyész előre hajolva.

— Igen. Április 16-ika...

— Nem a dátumot kérdeztem. Az érdekel, emlékszik-e rá, hogy milyen idő volt?

— Esett az eső — felelte Paul határozottan. — Zuhogott. Erősen dörgött és villámlott. Olyan vihar volt, hogy... emlékszem... amikor leszálltam az autobuszról, a Webster Roadot teljes sötétségben találtam. Az utcai lámpák kialudtak. Ügylátszik, a vihar valami kárt tett a villamosvezetékben... — Maga elé nézett komor visszaemlékezéssel. Mintha újra átélte volna az egészet, látta magát, amint ott áll a ház falához lapulva, a sötét éjszakában és nem hallást, csak a vihar dörgését, az eső pergő dobolását a háztetőkön. Éjjel van, az út teljesen kihalt és a ház minden ablaka sötét. Körüljárta a házat, aztán hirtelen átveti magát a kerítésen, tapogatódzva rábukkan egy pinceablakra, felfeszíti és ügyszólván bebukik rajta. Látja magát, amin lélegzetviesszafojtva, tapogatódzva mászkál a sötétben, míg végre ráakad a lépcsőre és megindul felfelé...

A homlokán verejtékcseppek jelentek meg az emlékezés-től. Kiszáradt torokkal folytatta: — Felmentem a lépcsőn Baker dolgozószobájába. Ismertem jól a szoba fekvését, a bútorok helyzetét s így nem gyujtottam fel a villanyt. Csak egy közönséges kis zseblámpát használtam, egész kicsit, ami csak annyi fényt adott, hogy felfeszíthettem mellette az iratszekrényt. Egy vésővel feszítettem fel, amit erre a célra hoztam magammal. Tudtam azt is, hogy hol tartja a rám vonatkozó papirokat. Kihúztam a fiókot és pillanatok alatt megtaláltam az iratokat, a kötelezvényt, mindent, ami rám vonatkozott... Összehajtottam a papirokat és gyorsan begyömöszöltem a zsebembe. Már kész voltam, éppen megfordultam, hogy visszamenjek, amikor — egyszerre világos lett... Hirtelen világosság támadt a szobában. Ügylátszik, Baker meghallotta a zajt, mikor az iratszekrényt felfeszítettem és lejött. Mikor megláttam, már ott ült az íróasztal mellett nyugodtan, felém fordulva, revolverrel a kezében. Amikor láttam a felém fordított revolvert, egyszerre megszállt a rémület. Elfelejtettem, hogy öngyilkossággal akartam fenyegetődni, csak azt éreztem, hogy a következő pillanatban lelő, mint egy kutyát. Nem tudtam gondolkozni, nem is tudtam, hogy megnyomom a kezemben levő revolver ravaszát, csak azt tudom, hogy lőttem, mielőtt neki ideje lett volna rám löni. Mielőtt egy szót is szólt volna...

Aztán csak annyit láttam, hogy a golyó talált. Baker előrebukott és arccal az íróasztalra esett...

3.

Paul elhallgatott.

Az ügyész komor arccal szívta szivarát és elgondolkozva nézett maga elé.

— Az igaz — mondta — hogy az iratszekrényt feltörve találtuk. Erre a részletre a tárgyaláson sem derült világosság. Sose tudtuk meg, hogy Killinger mit akarhatott az iratszekrénytől... — Figyelmesen nézett Paulra, mintha csak most látná először, most nézné meg igazán. Olyasforma volt ez a nézés, ahogy a hóhér nézi meg az áldozatát, akit fel kell majd akasztania.

Franklin Dennis közben, míg apró szemeivel állandóan

Pault figyelte, letette a szivarját és óvatosan oldalt nyult a telefon felé. Gyakorlott mozdulattal tárcsázott egy számot, aztán beszélni kezdett a kagylóba: — Maga az, Logan?... Valami fontos történt... Igen... Jöjjön ide azonnal.

Paul nem figyelt oda. Nem érdekelte, hogy kivel beszél az ügyész és hogy mit mond. A gondolatai messze jártak... Jóformán nem is tudta, hogy most hivatalos helyen van, egy irodában ül, az ügyész előtt. Mint azok a lelki betegek, akiknek az egyéniségük az orvosi kifejezés szerint „kettéhasadt” és kettős „én”-jük van, Paulnak csak a teste ült e pillanatban az ügyész előtt. A lelke ott járt abban a szobában, ahol Daniel Baker az íróasztalra borulva feküdt holtan.

Ezt érezte most is Paul egyik én-je, míg a másik én-je ott ült Franklin Dennis ügyész előtt, a szája mozgott és gépiesen, szinte automatikusan válaszolt a kérdésekre, amiket az ügyész most már szigorúan intézett hozzá. Mintegy negyedórát tartott ez, amikor kint csengő berrent, aztán a szolga kinyitotta az ajtót és jelentette: — Mr. Tom Logan...

Nem sok értelme volt, hogy a szolga bejelentse, mert Tom Logan félretolta és már be is lépett a szobába. Magas, nyurga ember volt a híres detektív, lehetetlenül puha, szürke kalapban, amit hátratolt a fején. Szürke szemei voltak, amikből végtelen nyugalom tükröződött, mintha semmi a világon nem tudná többé meglepni.

Franklin Dennis, az ügyész, felugrott, odasietett a detektívhez, megragadta a karját, félrevonta a sarokba és gyorsan, izgatottan beszélni kezdett hozzá. Közben kivette a szivart a szájából, majd mintha kifáradt volna a magyarázgatásba, elhallgatott.

— Különböznél hallgassa ki maga — rága a szivar szélét és Paulhoz fordult — mondja el előlről az egész históriát!

Paul csendesen, kiszáradt torokkal újból beszélni kezdett. A sovány detektív féllábbal az íróasztalra ült s onnan hallgatta. Közben nyugodt, kissé fáradt szürke szemeivel úgy nézett Paulra, mintha keresztül akarna látni rajta. Látszott rajta, hogy gondolkodik és mérlegeli az előtte levő embert, a karakterét, a hangját, még a szemrebbenését is.

Paul elhallgatott.

A detektív is hallgatott egy pillanatig, aztán hirtelen azt kérdezte: — Hogy volt öltözve? Mit viselt Daniel Baker, mikor maga lelőtte?

Paul előtt újra megjelent az uzsorás alakja, ahogy ott ült az íróasztalnál a hirtelen támadt világosság fényében.

— Fürdőköpeny volt rajta. Sötétbarna fürdőköpeny vörös csíkokkal. Elöl kissé kinyílt, látni lehetett az ingét. Gallér nem volt a nyakán.

A detektív bólintott, szinte helyeselve, mint a tanár, mikor a diák jól felel a kérdésre. Ez szemmeláthatólag feldühítette az ügyészt, újra kikapta szájából a szivart, felugrott és megint félrevonta Tom Logant a sarokba, ahol suttogva kezdett beszélni hozzá.

— Nézze, Logan — mondta izgatottan, de olyan halkán, hogy Paul nem hallhatta egy szavát sem — ez nagyon kellemetlen, szörnyen kellemetlen... Az ügyészi reputációm forog kockán...

— A főügyészi kinevezés, nemde?

— Látom, hogy érti! Végre sikerült elérnem, hogy Joe Killingerre rábizonyítottam egy gyilkosságot. Eddig mindig kimenekült a hurokból, az ujságok már lármáztak a törvény tehetetlenségéről! De végre megfogtuk! A vád tökéletesen bebizonyított mindent, meggyőztük az esküdteket. Én, Franklin Dennis, készítettem elő Joe Killingeri a villamosszékre. És most ez jön közbe! El kell halasztani a kivégzést...! Mi jön azután? Kiderülhet, hogy az egész csak trükk, hogy Killinger megmeneküljön, időt nyerjen. Mondjuk, kiderül, hogy ezt az embert felbérelték. Megfizették, vagy kényszerítették, hogy vállalja magára a gyilkosságot... És mi beleesünk a csapdába, elhalasztjuk a kivégzést...! Az ujságok karikatúrákat fognak közölni rólam, mehetnek nyugdíjba! Vagy mondjuk, hogy ez az ember igazat mond! Akkor még rémesebb pácba kerültem. Kiderül, hogy ártatlanul akartam Killingert a villanyszékbe ültetni — meg akartam ölni egy embert, csak hogy karriert csináljak. Ezt fogják írni rólam...! Látja most már, Logan, hogy milyen pácba kerültünk! Nem csak én, hanem maga is. Mert maga vezette az ügyet elejétől fogva. Magát küldték oda, mikor a szobaasszony nem tudta másnap reggel a lakást felnyitni, maga volt az első, aki a holttestet látta,

maga nyomozott a helyszínen. Maga ismeri az ügy minden részletét, magának tudnia kell, hogy ez az ember hazudik-e, vagy igazat mond! — Az ügyész dühösen összemorzsolta a szivarja kihűlt maradványát és szinte elkeseredetten folytatta: — De ha igazat is mond ez az ember, miért nem mondta előbb? Miért jön az utolsó pillanatban, három órával a kivégzés előtt?

Viszament a sarokból Paulhoz és haragosan förmedt rá:

— Miért nem jelentkezett előbb?

— Mert azt hittem, hogy nem fogják tudni rábizonyítani. Tudtam, hogy ártatlan és reméltem... bíztam benne, hogy felmentik. Aztán, mikor a zsüri bűnösnek mondta ki, abban reménykedtem, hogy mégse ítélik halálra. Vagy sikerül valahogy megszöknie. Egész mostanáig bíztam benne, hogy mégse fogják kivégezni... — Paul a halántékára szorította nedves tenyerét. Kínzó lüktetést érzett a fejében. — Később arra gondoltam — folytatta — hadd végezzék ki... Inkább én éljek tovább! Feleségem van és két kis ártatlan gyermekem! Nem csak az én életemről van szó, hanem azoknak az életéről is. Ha feljelentem magam, az ő életük is tönkremegy örökre. Elvégre Joe Killinger hivatásos gonosztevő, vigasztaltam magam. Gengszter. Az volt egész életében. Nem kár érte. Valószínűleg ölt már embert, nem is egyet. Csak végezzék ki! Erre gondoltam és elhatároztam, hogy nem szólok. Még ma este is azt hittem, hogy képes leszek hallgatni... De nem tudtam, képtelen voltam... Miért? Nem tudom, ne kérdezzenek tovább... magam sem értem... nem értem...

*

— Tessék — mondta az ügyész Tom Logannak — most hallott mindent. Most mondja meg nekem, hogy igaz-e mindaz, amit ez az ember mond, vagy nem? Maga ismeri az egész ügyet, magának tudnia kell, Logan!

A hosszú detektív hátrább tolt a fejen a puha szürke kalapot és világos szemeivel nyugodtan nézett a hatalmas ügyészre. — Tudnom kellene, de az igazság az, hogy nem tudom. Őszintén szólva, nem tudom, hogy mit gondoljak.

— Az a kérdés, hogy hazudik-e ez az ember, vagy nem?

— Erre nehéz felelni.

— Ne kerteljen, Logan — mondta Franklin ingerülten — hát csak van valami véleménye!

— A véleményem az, hogy... nem hazudik. Mindamellett most is azt hiszem, hogy Killinger követte el a gyilkosságot.

— Szóval igen is, meg nem is — kiáltotta az ügyész most már haragosan. — Vigyázzon, Logan, mert ez az állásába kerülhet! Itt most határozni kell. Három óra múlva lesz a kivégzés. Ha telefonálok a kormányzónak, hogy halasztassa el a kivégzést és kiderül, hogy Killinger cinkosai csinálták ezt az egész játékot, akkor maga fog felelni érte! Magát teszem felelőssé, Logan! Ha pedig nem telefonálok a kormányzónak és a vádlottat kivégzik, annak dacára, hogy három órával előbb bizonyítékot kaptunk az ártatlanságáról, akkor... mindkettőnknek befellegett. Érti, Logan? Az igazságot akarom tudni, most, rögtön... és magának kell kiderítenie!.

Apró szemeivel fenyegetőleg, szinte hipnotizálva meredt a detektívre. De Tom Logan nem jött zavarba, még csak a nyugalmát sem veszítette el.

— Nézze, Mr. Dennis — mondta csendesen — én nem vagyok bűvész, csak egyszerű detektív. Ha arra akar kényszeríteni, hogy én határozzak ön helyett, akkor olyasmit kíván tőlem, amire nem vagyok képes. Nem tudok határozott véleményt formálni. Killingert megfelelő bizonyítékok alapján ítélték el, tehát egyelőre meg kell maradni amellett, hogy ő a bűnös. Viszont ez a vallomás, amit most hallottunk, elég meggyőzően hangzik...

— Szóval telefonáljak a kormányzónak?...

— Azt nem mondtam.

— Az Isten szerelmére, hát mondjon valami határozottat!

— Mondanék valamit, csak attól félek, Mr. Dennis, hogy túl fantasztikusnak fogja tartani. Azt indítványoznám, hogy menjünk ki a Webster Roadra és vigyük ki az új vádlottat. Tartsunk vele helyszíni szemlét. Daniel Bakernek nem voltak rokonai, a ház azóta be van zárva s most is úgy van minden, ahogy a gyilkosság napján volt. Ha ez az ember nem mond igazat, ott leghamarább rájöhettünk. Tudom, hogy ez kissé ostobán hangzik ebben az órában... talán ostobaság is...

— Semmi sem ostobaság. Alig három órával a kivégzés előtt — mondta az ügyész hirtelen, energikusan — mindent meg kell próbálni, hogy egy esetleges tévedést elkerüljünk. Lent áll a kocsim. Tizenöt perc alatt kiérünk...

Felkapta az esőköpenyét, kalapját és megragadta Paul karját. — Jöjjön velünk...

Beugrottak a ház előtt álló autóba és Franklin Dennis maga ült a kormánykerék mellé. Száguldva mentek az éjféli csendben, elnéptelenedett utcákon.

Alig negyedóra múlva ott álltak a Webster Roadon, a magányos ház előtt... Tom Logan beillesztett egy álkulcsot a zárba és pár ügyes csavarintással felnyitotta.

Homályos előszobába jutottak. Az ügyész világosságot akart csinálni, de Tom Logan megállította a kezét. — Várjunk — mondta és Paulhoz fordult: — Ha valóban többször járt itt, amint állítja, akkor ismernie kell a lakást. Írja le, hogy állnak a bútorok?

Paulnak nem kellett erőlködnie, hogy emlékezzék. A sötétben is tisztán állt előtte a lakás képe.

— Ez itt a hall. Keskeny szőnyeg fut rajta végig. A hátsó végében egy öreg karosszék áll. Mellette egy rozoga asztal, afölött pedig egy kép...

— Mit ábrázol?

— Washington átkelését a Delaware-folyón.

Felgyújtották a villanyt... Minden úgy volt, ahogy Paul mondta.

— Baker dolgozószobájába megyünk — rendelkezett a detektív — vezessen bennünket oda.

Az iroda ajtaja előtt a detektív megint megállította Pault. — Írja le az iroda berendezését!

Paul szárazon, rekedt hangon írta le a szoba bútorainak a fekvését, a bútorok színét, minden apró, kis részletet, ami vakító élességgel vágódott az agyába. Az íróasztalon egy bronz hamutálca áll. Mellette egy mahagóni fogantyús tapper. Az iratszekrény éppen szemben áll az íróasztallal. Az iratszekrény középső fiókjának széle kissé le van forgácsolódva, ahogy a vésőt benyomta, mikor felfeszítette.

— Nincsen kétség ezekután — mondta az ügyész — ezeket a dolgokat nem tudhatta sehonnan. Ezek a részletek nem voltak benne a lapokban... El kell hinnünk, amit mond. — Megnézte az óráját. — Tíz felé jár. Már csak két óránk van. Telefonálok a kormányzónak, hogy el kell használni a kivégzést.

Tom Logan bólintott. De látszott az arcán, hogy nincs megelégedve az eredménnyel, amit a helyszíni vizsgálat eddig hozott. A hüvelykujját az állára szorította és a körmével elgondolkozva ütögette a fogát.

Paul egy széken ült előtte és arcát a kezébe temette. Most már vége volt az egésznek...! Beteljesedett...! Nem érzett sem izgalmat többé, sem kétségbeesést. Általában semmit sem érzett, még fáradtságot sem, valami olyan apátia fogta el, mintha az egész világ meghalt volna körülötte... Nem is hallotta, amint Franklin Dennis kiáltott a telefonba az íróasztalnál.

— Kerítse elő, akárhol van is! Érti! Mondja meg a kormányzónak, hogy fontos fordulat történt a Killinger-kivégzés ügyében... Dehogyan is nem lehet zavarni! Muszáj, értse meg...! Telefonáljon vissza. A telefonszám W. 9-1977. Ha negyedóra alatt nem kapok választ, magam telefonálok az ügyeletesnek a Sing Singbe... Igen, a saját felelősségemre fogok intézkedni! A kormányzó nevében... — Lezsapta a telefonkagylót és felháborodva fordult Tom Loganhoz: — A kormányzó banketten van és a titkár habozik, hogy zavarhatja-e!? Ilyen esetben! Hát hallottak már ilyet!?...

— Hm — mondta Tom Logan, szórakozottan nézve Paulra, mintha sose látta volna azelőtt — hát mégse Joe Killinger lenne a gyilkos? Ön mit gondolt, Mr. Dennis, mikor Killingert elítélték?

— Azt, amit mindenki gondolt. Hogy bűnös! Sose voltam annyira biztos egy ítélet helyességében, mint akkor!

— Bűnös... — mondta elgondolkozva Tom Logan. — Ha van tökéletes bizonyítás, úgy Killinger bűnös a bizonyítékok szerint. A rendőr egy kapu alól, ahová az eső elől húzódott, látta, amint Killinger kilépett ebből a házból és

beugrott az autójába. Egy szürke sportkocsiba. Később egy szerelmes pár látta a folyóparton ugyanezt a szürke kocsit. Megállt az East River partján, kiszállt belőle egy férfi és magát egyedül gondolván, bedobott egy revolvert a folyóba. A szerelmes pár a szembesítéskor felismerte Killingert és az autót is. Szóval tanuk igazolják, hogy Joe Killinger a gyilkosság idején a Webster Roadon járt, Daniel Baker házában s később egy revolvert dobott a folyóba. A vizsgálat kiderítette, hogy Daniel Baker és Killinger ellenségeskedtek. Killinger részesedést követelt Daniel Baker uzsoraüzleteiből, Baker elutasította, mire Killinger terrorizálni próbálta. Halállal fenyegette... Aztán egy éjjel Daniel Bakert megölik... Kellenek-e tökéletesebb bizonyítékok?

— Még tíz perc... — mondta az ügyész az órájára nézve — még tíz percig várok, hogy a kormányzó titkánya visszahívjon. Mit is mondott Logan?

— Killingerről beszéltem — mondta a detektív kissé ingerülten, hogy az ügyész nem is hallgat rá — a bizonyítékok Killinger bűnösségét bizonyítják. De ha nem is volna annyi bizonyíték ellene, van egy belső érzés, valami ösztönszerű szímat, amit minden detektív fontosabbnak érez mindennél a nyomozás irányításában. Az ember kihallgatja a tanúkat, meghallgatja ezt is, meghallgatja azt is, aztán egyszerre, valamelyik tanú kihallgatása közben valami megmagyarázhatatlan rezdülést érez belülről... megérezte a helyes nyomot. Intuicio dolga az egész. Az első pillanattól kezdve Joe Killingert gyanúsítottam, aztán utána mentem a bizonyítékoknak, amik tökéletesen igazolták az intuiciómat. És most jön ez az ember és feldönti az egészet... — Elhallgatott és hosszasan nézett Paulra. Aztán hirtelen rászólt: — Álljon fel. Menjen oda az ajtóhoz. Gondolja, hogy nem vagyunk itt. Gondolja, hogy teljesen egyedül van, mint akkor este... Csináljon végig mindent ugyanúgy, mint akkor...

— Rajta — mondta az ügyész némileg gúnyosan — tessék rekonstruálni a bűntényt kilenc hónappal később.

— Miért ne? — védekezett Tom Logan. A szobában semmi sem változott azóta.

Paul mereven felkelt a székről és az ajtóhoz ment. Meg-

állt háttal az ajtónak és szétnézett. Igen, ez volt a szoba... de mintha mégsem lenne minden ugyanúgy, mint akkor.

— Persze, sötét volt... a villany nem égett. A zseblámpám fényénél dolgoztam.

Tom Logan elővett egy zseblámpát és Paul kezébe nyomta.

— Tessék. Kezdheti...

— Igen... — Paul még mindig habozott. — De ezen kívül teljesen sötét volt a szobában.

A detektív a villanykapcsolóhoz lépett. A mennyezetről egy háromkörtés csillár szórta a fényét. Azonkívül az íróasztalon égett egy zöldernyős villanylámpa. Tom Logan gyorsan leoltott minden villanyt és a szobára egyszerre sötétség borult. Csak Paul zseblámpája világított meg egy éles kört.

A hirtelen támadt csendben Paul szíve úgy kezdett dobogni, mintha most is azon a ponton állna, hogy elköveszen egy bűntényt. És úgy látta, mintha a sötétben csakugyan ott ülne egy ember az íróasztalnál. Igen, csakugyan ott ült valaki! Csakhogy az nem Daniel Baker volt, hanem Tom Logan, aki odaült, hogy az áldozat szerepét játssza. Onnan dirigálta az egész műveletet.

— Kezdje már — hallatszott a hangja erélyesen — feszítse az iratszekrényt. A középső fiókot.

Paul letérdelt az iratszekrény mellé és feszegetni kezdte a középső fiókot. Persze, nem kellett felfeszíteni, mert ezúttal nyitva volt. Lassan kihúzta és babrálni kezdett benne.

— Egy percig tart, amíg megtalálja az iratait — rendelkezett a detektív, most megtalálja, gyorsan a zsebébe gyömöszöli és már éppen fel akar állni, amikor az íróasztalon levő zöldernyős lámpa hirtelen felgyulladt. A fényben ott ült Tom Logan...

Paul felemelte a kezét, mintha most is revolvert tartana benne. Sápadtan, száraz torokkal mondta: — Ennyi volt az egész. Amint a világosság felgyulladt és hirtelen megláttam Bakert, revolverrel a kezében, rögtön rálöttem. Szinte akaratomon kívül sült el a kezemben a revolver. De hiába, el-sült... Így történt... — Nem tudott többet mondani. Szinte szánakozással nézett a detektívre, aki homlokát dörzsölve bámult maga elé.

Paul olyan világosan és borzalmasan emlékezett most az egészre, mint még soha. Igen, így történt, a lövés eldördült, Daniel Baker előre bukott az íróasztalra és a keze, amiben a revolvvert tartotta, lassan lecsúszott a térdére. Paul emlékezett arra is, hogy a meggyilkolt ember mögött egy nagy tükör volt, amiben, mikor Daniel Baker holtan bukott előre, meglátta önmagát. Meglátta a saját halotthalvány arcát, sőt a revolvvert is a kezében, amiből vékony, szürke füst kígyózott felfelé. Ha semmi más, de ez is bizonyította előtte, hogy e pillanatban megölt egy embert! A halálhozó fegyvert még mindig a kezében tartja.

Most is odanézett önkéntelenül a tükörbe, de nem látta önmagát benne. Ezen egy pillanatilag elcsodálkozott, aztán hirtelen rájött az okára.

— A világítás...! — mondta tompán — a világítás más volt. Nemcsak az íróasztalon égett a lámpa, hanem a csillár is.

— Az nem lehet — mondta Tom Logan.

— De én tudom, hogy a csillár is égett.

— Honnan tudja olyan biztosan?

— Mert láttam magam az íróasztal mögötti tükörben.

— Most pedig nem látja?

— Nem. A zöldernyős asztali lámpa nem ad elég fényt. Csak sötétséget látok az íróasztal mögött.

— Már pedig a csillár nem éghetett — mondta Tom Logan határozottan. — Ha valaki itt az íróasztal mellett ül, csak ezt az asztali lámpát gyújthatja meg. A csillár kapcsolója a baloldali ajtó mellett van. Nézzen ide... — Lecsavarta az asztali lámpát és újra felgyújtotta. A csillár nem gyulladt fel. Akkor Logan felkelt, odament a baloldali ajtóhoz és felkattantotta a mennyezetről lelógó háromkörtés csillárt is. Fényesség öntötte el a szobát.

Paul körülnézett révedezve. És hirtelen meglátta önmagát, a saját sápadt arcát az íróasztal mögötti tükörben. — Így volt... — mondta emlékezve rekedt hangon.

— Már pedig így nem lehetett — ismételte Tom Logan olyan hangon, mintha hirtelen rájött volna valamire. Valami nagyon fontosra. — Az ügyész felé fordult: — Egyeszerre nem éghetett az asztali és a mennyezeti lámpa is. Mind a kettőnek külön kapcsolója van. Látja, Mr. Dennis?

— En csak azt látom — morgott az ügyész — hogy tíz óra van. A kormányzó nem hívott vissza, tehát felhívom a Sing Sing-et. Remélem, hogy az ügyeletes hallgatni fog rám és sikerül rábeszélnem, hogy halassza el a kivégzést.

— Ne hívja még a Sing Sing-et, Mr. Dennis — mondta Tom Logan. — A hangja nyugodt volt és határozott, szinte parancsoló volt. Az ügyész elképedve bámult.

— Miért ne, ha szabadna kérdeznem?

— Gondolkozzék csak, Mr. Dennis. Emlékszik a rendőrvallomására? Úgy a vizsgálat során, mint a tárgyaláson. eskü alatt vallotta, hogy látta, amint Joe Killinger kijött a házból és beszállt a szürke autójába. Ugyancsak a rendőrvallomása szerint, akkor éppen csak szemerkezt az eső, még csak akkor kezdett esni. A rendőr a kapu alá húzódott abban a reményben, hogy az eső rövidesen eláll. Ekkor jött ki Killinger a házból. Tehát az eső kezdetén, vagyis a vihar előtt. Ezzel szemben az új vádlott azt vallja, hogy mikor leszállt az autobusról a Webster Roadon, a vihar már teljes erejével tombolt. Ez azt mutatja, hogy Killinger után hatolt be a házba. Érti, ügyész úr?

— Értem — bólintott Franklin Dennis, de olyan bizonytalan arckifejezéssel, ami világosan mutatta, hogy fogalma sincs, mire akar Tom Logan kilyukadni az egész okoskodással?

— Mikor a vádlott ideérkezett — folytatta a detektív — a vihar javában dühöngött, villámlott, mennydörgött és sötétség borította az utcát. Igaz?

— Igen — felelte Paul száraz torokkal, reménytelenül. Ő sem értette, hogy mire akar a detektív kilyukadni.

— És miért volt sötét az utca? — kérdezte Tom Logan.

— Nem égtek az utcai lámpák — mondta Paul — úgy látszik, a vihar megzavarta valahogy az áramszolgáltatást.

— Ez az! — kiáltotta Tom Logan — áramzavar volt... Ezért volt sötét az utca s ezért nem égett egy lámpa sem Daniel Baker házában sem. Ezért volt a ház teljesen sötét, mikor a vádlott behatolt ide... És ezért lett egyszerre világos a szobában, mikor az áramzavar megszűnt és az összes lámpák hirtelen kigyulladtak. Daniel Baker nem kátantotta fel egyik villanyt sem. Nem is tehetette volna, mert nem volt elég ideje. Azalatt a szempillantás alatt, míg a

vádolt megfordult az iratszekerény mellett, Baker nem mehetett az ajtóhoz, nem érhetette el a kapcsolót és nem ülhetett vissza az íróasztalhoz, hogy az asztali lámpát is felcsavarja...

— Abszurdum! — kiáltott fel az ügyész. — Tehát csak azt történhetett, hogy Daniel Baker itt ült a sötétben. Ez pedig megint abszurdum. El lehet képzelni egy embert, hogy ott ül az íróasztalnál a sötétben és csendben nézi és hallgatja végig, amíg a betörő felfeszíti az iratszekerényt és kiemel belőle egyetmást? Még érthető lenne, ha ez az ember fegyvertelen lett volna. De revolver volt a kezében! Ez ugyebár kétségtelen?

— Igen — mondta Tom Logan — a revolvért ott találtuk a kezében, a saját revolverét, görcsösen szorongatta. Nem hiányzott belőle egy golyó sem.

— Na lássa — ugrott fel az ügyész. — Hát miért nem lőtt vele?

— Ez az! — mondta Tom Logan. — Ha Daniel Baker itt ült a sötétben, ahonnan kényelmesen láthatta a betörőt, aki a zseblámpa fénye mellett dolgozott, miért nem szólt meg? Vagy miért nem lőtte le, hiszen a zseblámpa fénye mellett dolgozó betörő kitűnő célpontot szolgáltatott? Megmondom, hogy miért?

— Miért? — visszhangozta az ügyész.

— Azért, mert halott volt. Daniel Baker holtan ült a széken, kezében a revolverral. Azért nem tudott szólni, azért ült mozdulatlanul, azért nem lőtt rá Paulra...

— Azt akarja ebből kihozni, hogy Baker öngyilkos lett?

— Nem. Daniel Bakert megölték. Joe Killinger ölte meg, úgy, ahogy a vizsgálat és a tárgyalás bebizonyította. A rendőr vallomásából tudjuk, hogy Killinger a vihar kitörése előtt járt itt a házban. Tehát ekkor történt a gyilkosság. Killinger feljött ide, újból követelte Bakertől, hogy adjon részesedést neki. Az uzsorás nyilvánvalóan megtagadta, mire Killinger megfenyegette, előhúzta a revolverét, terrorizálni próbálta. Baker közben lassan kihúzta az íróasztal fiókját és kivette belőle saját revolverét. Erre mutat, hogy az íróasztal fiókját félig nyitva találtuk. Ezt be is írtam az első jelentésbe, bár akkor még nem tulajdonítottam fontosságot neki...

— Igen, emlékszem — bólintott az ügyész.

— Kézenfekvő — folytatta Tom Logan — hogy mi történt aztán. Killinger észrevette Baker mozdulatát, talán meglátta a revolvert is a kezében. Nem habozott tovább, hanem rögtön elsütötte a fegyverét. Lelötte Bakert, mint egy kutyát, mielőtt annak ideje lett volna akár csak fel is emelni a revolverét. A golyó a szívbe hatolt és Daniel Baker azonnal meghalt. Killinger nem törődött tovább vele, hozzá sem nyult, ott hagyta ülve a székben. A halálos lövés után rögtön sarkon fordult, elment és otthagya a megölt embert a székben...

Tom Logan nyugodtan beszélt, nem erőlködött, hogy meggyőzze az ügyészt, de amit mondott, olyan logikusan hangzott, hogy Mr. Dennis arcára izgatott pirosság kúszott fel. Fel és alá járkált, majd megállt Tom Logan előtt és türelmetlenül mondta: — Folytassa, folytassa...

Paul még mindig az iratszekrény mellett állt és most lassan leereszkedett egy székre. Kábultan hallgatta az egészét, mintha álmodna. Megértette a szavakat, a mondatok összefüggését is, de olyan hihetetlen, olyan valószínűtlen volt az egész. Tom Logan feléje fordult.

— Ekkor jött be maga a sötét házba. Feljött ide az irodába és mivel jól ismerte a járást, a sötétben is megtalálta az iratszekrényt. Körülnézett, mielőtt feszegetni kezdte?

— Nem... — dadogta Paul — mit néztem volna? Sötét volt.

— Szóval rögtön dolgozni kezdett. Persze, gyakorlatlan betörő elfelejtkezik a kellő óvatosságról. Csak minél gyorsabban végezni! Már megtalálta a keresett iratokat, már fel is akar állani, amikor egyszerre hirtelen világosság támadt... egyszerre felgyullad minden villanylámpa a szobában és a hirtelen támadt világosságtól káprázó szemmel ott látja Bakert ülni az íróasztalnál, kezében revolver... Mít csinált akkor?

— Rögtön lőttem.

— Persze, megijedt... pánik fogja el s rémületében önkéntelenül elsüti a revolverét! Nincs ideje arra, hogy előbb jól megnézzék Daniel Bakert és megállapítsa, hogy élő-e, vagy halott? Nem is gondolhat erre, mert a hirtelen támadt világosság csalódásba ejti! Természetesen azt hiszi, hogy

Baker gyújtotta fel a villanyt. Ki gondolna arra, hogy a lámpák maguktól gyultak fel? Így volt?

Paul lehajtotta a fejét, mely most úgy kezdett zúgni s egyszerre olyan nehéz lett, mintha valami forró, nehéz nedvességgel lenne tele. — Igen... motyogta szánalmas zavarral. — Nem tudom... Csak azt tudom, hogy löttem.

Az ügyész vastag szivart vett elő, talán azért, hogy lecsillapítsa az izgatottságát. Dühösen leharapta a szivar végét, rágyújtott, szívni kezdte, aztán kissé nyugodtabban próbált okoskodni.

— Furosa dolgot csinálunk, Logan. Úgy látszik, hogy mind a ketten megőrültünk. Rábizonyítjuk egy emberre a gyilkosságot, akit halálra ítélnék, dacára annak, hogy védekezik, harcol, kiabál, ártatlannak mondja magát. Erre jön egy másik ember, bevallja, hogy ő követte el a gyilkosságot, de mi nem hisszük el neki. Hiába hangoztatja, hogy ő a gyilkos, hiába próbálja bebizonyítani, mi nem hiszünk neki az Istennek se! Maga mindenáron be akarja bizonyítani, hogy ez az ember ártatlan, s én elég örült vagyok, hogy higgyek magának. Talán igaza van! És hogy tökéletes legyen a dolog, már két óra sincs hátra a kivégzésig. És a kormányzósági irodából még mindig nem telefonáltak vissza... — Megint izgatott lett, rágni kezdte a szivart, a homlokát dörzsölte és kínosan próbált gondolkodni. Aztán hirtelen Paul elé lépett és őt kezdte vallatni. — Észrevett maga valamit Bakeren? Valami különöset. Valamit, ami bizonyítaná, hogy nem úgy viselkedett, mint egy élő ember?

— Nem — mondta Paul kábultan. A fejét kétségbeesetten szorította a két kezébe. Az értelmé felfogta a kérdés jelentőségét, érezte, hogy meg akarják menteni, de mintha megdermedt volna a fejében minden, nem volt képes tovább gondolkozni. Érezte, hogy segítenie kellene a detektívnek, most valami kis hazugságot kellene mondani, ami bizonyítaná, hogy Daniel Baker már halott volt s akkor megmenekülhetne. De nem jutott az eszébe semmiféle hazugság... Mit mondjon?

— Nem... — nyögte újra — nem vettem észre semmit...

— Na látja — fordult az ügyész a detektívhez — hiába tételezzük fel, hogy Daniel Baker már halott volt... ezt

nem lehet bizonyítani... maga sem lesz képes bizonyítani. — Újra Paul felé fordult. — Mit csinált Daniel Baker, mikor maga rálőtt?

— Megingott és előrebukott. Az íróasztalra borult. A feje még ingott egy darabig az itatómappán.

— Hogy lehet az, ha már egyszer halott volt? A halott nem mozdul, ha szitává is lövik. És különben is — csak egy golyót találtak a testében. Azt az egy golyót, ami megölte. Hogy magyarázza ezt, Logan?

A detektív nem felelt mindjárt. Lassan felkelt az íróasztaltól, odament az iratszekerényhez és letérdelt.

Paul ámulva nézte, hogy mit csinál. Nem mert mozdulni, még lélekzeni sem, mintha egy irtózatosszerű vaskéz szorította volna össze a mellét.

A detektív letérdelt az iratszekerény előtt, ugyanabba a pozícióba, ahogy az előbb Paul térdelt ottan. Úgy nézett az íróasztal felé. Aztán elővette a revolverét.

— Mit csinál? — kérdezte tőle az ügyész.

Tom Logan felelet helyett célba vette a láthatatlan alakot az íróasztal mögött. De nem sütötte el revolverét, hanem elgondolkozva leeresztette.

— Ez volt a lövés iránya. Mondjuk, hogy nem talált, mert hát csak egy golyót találtak a halottban. Akkor a golyó máshová fűródott.

— Azt gondolja, hogy az íróasztalba? — kérdezte az ügyész.

— Nem. A széket találta... A széket kellett, hogy találja.

Paul még mindig dermedten ült a helyén, még mindig érezte a szörnyű vaskéz szorítását, ami mozdulatlaná me-revítette a testét. A fejét oldalt fordította s a szemével követte a detektívet, aki már ott volt a szék mellett és figyelmesen tapogatta a támla bőrpárnázatát.

Kopott, tipikus irodai szék volt, amilyent régebben használtak az amerikai irodában a főnökök. Sötétbarna, szögletes karfája meg volt repedve, egyenes támláját kemény bőr borította, ami nem látszott túlságos kényelmesnek. A kényelmet csupán az szolgálta az egész székben, hogy alul egy vasszerkezet tartotta, mely lehetővé tette, hogy hátra lehessen dűlni benne...

— A golyót keresi? — kérdezte az ügyész.

— Igen! Ha ketten lőttek, kell még egy golyónak lenni. A lövés irányából következtetve, ha célt tévesztett, a tükröt is találhatta. De az összetört vola. Mégis a székbe kellett fúródnia. — Erős zsebkést vett elő, mely mindennel fel volt szerelve: még fúróval, reszelővel is. Kinyitotta a pengét és felhasította vele a szék bőrtámláját. A hasadékon keresztül kibomlott a kóc, amivel a szék támlája ki volt tömve. Tom Logan belemarkolt, kiszedte a kócot; kutatott, szétszabdalta a bőrt egészen, de a golyó, amit keresett, nem került elő.

Az ügyész figyelmesen nézte. Paul kábultan, remegve, harangozó szívvel... Ügylátszott, hogy Tom Logan mindjárt belefárad és abbahagyja a reménytelennek látszó vizsgálatot. Izzadság gyöngyözött a homlokán. Felállt egy pillanatra, de aztán újra lehajolt és a zsebkésével most a szék karfája és támlája közt kezdett egy repedést feszegetni.

Tom Logan mordult egyet. Mintha talált volna valamit! A zsebkése megakadt valamiben, amit lassan, óvatosan próbált kipiszkálni a karfa és a szék támlája közt lévő hasadékból.

A golyó volt.

— Megvan — mondta Tom Logan egyszerűen, amikor végül sikerült előkaparnia. A tenyerén himbálta egyideig a golyót, figyelmesen nézegetve. Aztán összezárta körülötte az ujjait.

— Mutassa — szolt hozzá az ügyész.

— Azonnal — felelte Tom Logan — csak előbb kérdezek valamit. — És Paulhoz fordult. — Mivel lőtt maga Daniel Bakerre? Milyen revolverrel? Eddig még nem mondta; milyen kaliberű volt?...

— Kis forgópisztoly. Hetes kaliberű — felelte Paul. Valami felbuzgott benne, valami melegség öntötte el, a reménység olvasztotta fel benne a félelem hidegségét, mely eddig megdermesztette egész testét. Hát mégis...! Hát lehetséges, hogy mégsem ő a gyilkos!?

A szája széle remegni kezdett. Most egyszerre feltámadt benne az élettágy: menekülni, kiszabadulni ebből a kétségbeesett helyzetből! Egyszerre buzgón beszélni kezdett: — Igen... tudom, hogy egy kilences revolverrel lőtték le. Olivastam a tárgyalási tudósításokban. Csodálkoztam is

rajta... Nem tudtam, honnan származhatik ez a tévedés, hiszen az én revolverem kisebb kaliberű volt. Aztán azt hittem, hogy az egész csak fogás. Talán a vádhatóság mást is gyanúsít a gyilkossággal és így akarják megfogni. Egy pillanatig sem gondoltam arra, hogy ez igaz... hogy ez azt jelenti, kérem, hogy nem... hogy nem én öltem meg Daniel Bakert.

Most már hevesen, kiabálva beszélt. A hangja elcsuklott, mintha mindjárt zokogásba fordulna.

— Várjunk csak — szakította félbe a detektív — álljunk meg egy pillanatra. Mit mondott, milyen kaliberű volt a maga revolvere?

— Hetes, kérem. Otthon van, most is megvan, tessék megnézni az éjjeli szekrényem fiókjában... Be tudom bizonyítani!

— Nem szükséges — felelte nyugodtan a hosszú detektív és az ügyészhez fordult. Odanyújtotta az öklét és szétnyitotta az ujjait, úgy, hogy a tenyerén láthatóvá lett a kis revolvergolyó. — Nézze, Mr. Dennis. Ez egy hetes revolverből származó golyó. Ez az ember nem láthatta, hogy milyen kaliberű, hiszen a szoba másik végében ült, nem láthatta, amikor kivettem. És a tárgyaláson szó sem volt másról, csak kilences revolverről. Csak onnan tudhatja, hogy hetes kaliberű, mert ő maga lőtte ki ezt a golyót!

— Igen, igen... — kiáltott fel Paul elcsukló hangon, amely hirtelen zokogásba fordult. Forróság öntötte el az arcát, amely kipirosodott. Egész testét rázni kezdte a zokogás. Felugrott és odarohant a detektívhez. — Ártatlan vagyok... köszönöm... ugye, ártatlan vagyok... oh Istenem...

Tom Logan visszatolta a helyére: — Üljön csak vissza a helyére... Maradjon nyugodtan! — Újra az ügyészhez fordult, aki felindultan, de szótlanul rágt a szivarját.

— Nézze meg ezt a golyót, Mr. Dennis. Ez egy hetes.

— Látom.

— Ez a golyó nem ölte meg Daniel Bakert. Semmi kárt nem tett benne, még csak nem is érintette. Egyenesen a székbe fúródott. Azért találtam meg olyan nehezen, mert pont a repedésbe ment, a szék támlája és a karfa közé. A fa természetes repedése vezetett tévútra...

— Helyes — felelte az ügyész — de lássuk csak tisztán

a dolgot. Hogy magyarázza azt, hogy Daniel Baker, illetve Daniel Baker holtteste előre bukott az íróasztalra? Ha egy halott testet lövés ér, akkor az — feltéve, hogy nyugalmi helyzetben van — meg sem mozdul. Hiszen nem érzí a lövést. Az is megtörténhetik, hogy az ütés erejétől hátradől. Esetleg oldalt esik a holttest. De semmiesetre sem bukik előre. Ez az előreesés, az íróasztalra való borulás, tipikus mozdulat. Az eleven ember görnyed így előre, mikor halálos lövés éri. Ezt sehogyse tudom megmagyarázni magamnak.

— Pedig nagyon egyszerű a magyarázat — felelte Tom Logan nyugodtan. — Nézzen csak ide, Mr. Dennis. Ez a szék hátrahajlítható... — Újra a székhez ment, rátette a kezét a támlára és egy gyenge nyomással hátranyomta. A támla nyikorogva dült hátra. Tom Logan levette a kezét róla, mire a támla lassú lengéssel tért vissza újra egyenes helyzetébe.

— A golyó hátrahajlította a támlát... A ütés ereje elég nagy volt ahhoz, hogy meglengesse. Az ütés után a támla természetesen visszahajlott. Daniel Baker holtteste vele lendült, aztán a holttest a saját súlyától előrelendült az íróasztalra... Ennyi volt az egész! A lövés után előrebukó test természetesen még inkább fokozta azt a látszatot, hogy egy eleven embert ért a golyó. Az önvádoló helyében én is, vagy ön is, azt hittük volna.

Paul elővette a zsebkendőjét, megtörölte vele a szemét, aztán letörölte az izzadtságot a homlokáról. Valami olyan megkönnyebbülést érzett, mintha a teste egyszerre elvesztette volna a súlyát. Olyan hihetetlen, olyan álomszerű volt mindaz, ami most vele történt... Látta, hogy Franklin Dennis megáll előtte, súlyosan elgondolkozva.

— Mít csináljak most magával?

— Kérem... — próbált Paul hebegve védekezni — én... én rettentően sajnálom... én ártatlan...

— Dehogy is ártatlan. Betört egy idegen házba.

— Csak... a sajátomat akartam.

— Na, jól van. Nem betörés. De mégis törvénytelenül hatolt be egy idegen házba. És még hozzá fegyveresen!

— Vegyük tekintetbe a másik felet is — szólalt meg Tom Logan — a másik fél egy uzsorás volt...

— Mi az? — mosolygott el fanyarul az ügyész — most meg tárgyalást rögtönzünk? Maga vállalja a védelmet, Logan?

Most már a detektív is mosolygott: — Hát nem tudom, hogy jó védőügyvéd lennék-e, Mr. Dennis, csak azt tudom, hogy a magam részéről utálok az uzsorásokat. Engem is megkínzott egy uzsorás egyszer. Ezért voltam bátor közbeszólni. Vegyük figyelembe, hogy ez az ember milyen kétségbeesett helyzetbe jutott. Hogy vergődhetett ennek az uzsorásnak a karmaiban, míg végre ilyen elszánt lépésre vete-medett. Kinek használt Daniel Baker életében? Senkinek, csak önmagának. Viszont ennek az embernek családja van. Felesége és két kis gyermeke. Akiiket bizonyára szeret...

— Imádom őket — zokogott Paul. — Újra elővette a zsebkendőjét. De most már hiába tett kísérletet, hogy elállítsa a könnyeit; azok végigfolytak az arcán.

— Úgy tudom — folytatta Tom Logan most már egész komolysággal a rögtönzött védőbeszédet — hogy a törvényszék is figyelembe vesz bizonyos enyhítő körülményeket. Például, hogy a vádlott hivatásos gonosztevő-e, vagy először vétkezett? Minden ember megbotozhat egyszer életében. A vádlott azt mondta, hogy az uzsoráson kívül, aki most már halott, senkinek sem árulta el, hogy sikkasztott. Egyedül viselte bűnének a következményét, a nélkülözést, ahogy próbálta visszafizetni a pénzt, a félelmet, a rettegést, hogy mégis rájönnek a bűnére. Egyedül viselte a lelkiismerete ezt a terhet, a feleségének sem szólt semmit, a családja körében megtartotta a tisztesség tekintélyét. Most, ha ön vádat emel ellene, Mr. Dennis, minden kiderül, az állásából kidobják, mert sehol sem tartanak sikkasztó tisztviselőt, talán a feleségét is elveszti, szétromboljuk az egész kis családot.

Paul a szájába harapott, hogy visszafojtsa a zokogást, ami egész testét rázta. Összegörnyedve ült a széken, mintha a bírósági teremben ülne a vádlottak padján és onnan nézett fel a detektívre, de csak egy magas, imbolygó alakot látott, mert a szeme tele volt könnyel.

Az ügyész megvakarta a fejbubját: — Magából egész jó védőügyvéd lett volna!

— Még csak azt akarom mondani, Mr. Dennis — foly-

tatta a detektív — hogy ha ezt az embert most futni hagyjuk, valószínűleg megbecsüli magát a jövőben. Nem hiszem, hogy kedve lesz a tőzsdén újra szerencsét próbálni idegen pénzzel. Ez a lecke alighanem elég lesz neki egy egész életre.

— Megígéri — fordult Paulhoz — hogy ezután nem fog a tőzsdén játszani? És nem próbálkozik sem a lóversenyen, sem a kártyán meggazdagodni?

Paul felelni akart, de csak bólintani tudott.

— Lehet, hogy igaza van, Logan — mondta Franklin Dennis. — Talán üdvösebb lenne, ha szabadon engednők! Dehát, az ördögbe is, mégis csak meg akart ölni egy embert.

— Egy halottat — javította ki Tom Logan — majdnem megölt egy halottat. De tudvalevőleg egy halottat nem lehet megölni. Ennélfogva nem lehet vádat emelni gyilkossági kísérlet címén.

Az ügyész most már mosolygott.

— Megint igaza van, Logan. Mégis csak jó védőügyvéd lett volna magából. Pályát tévesztett. Ambár az sem volt utolsó munka, ahogy ebből a vallomásból az igazságot kihamozta s ahogy ezt a kusza helyzetet kibogozta. Most jut eszembe, hogy a kormányzó...

Ebben a pillanatban csöngetett a telefon.

— Tessék! — mondta az ügyész és dühösen nézett Paulra. — Lássá, mennyi bajt csinált! A kormányzó irodájából hívnak vissza! Most mit mondjak a kormányzónak?... Remélem, hogy csak a titkár telefonál! — Felvette a kagylót és az első szavak után nagy zavar ült ki az arcára.

— Igen, én vagyok, kormányzó úr!... Igenis, én hívtam telefonon. — Befogta a beszélőkagylót és zavart arccal sutogta Tom Logan felé: — Most mit mondjak neki? Nincs valami ötlete, Logan?

A detektív a vállát rázta, olyan zavart arccal, ami világosan mutatta, hogy kifogyott minden okos gondolatból.

Az ügyész gondolkozott egy szempillantásig, aztán újra beszélni kezdett a kagylóba: — Hígyje el, kormányzó úr, nagyon fontos okom volt, hogy halasztassa el Killinger kivégzését... Igen, úgy állt a helyzet, hogy el kell halasztani... az utolsó pillanatban... de már nincs szükség rá,

tisztáztam mindent... A védelem elszánt trükkje volt az egész... Felbéreltek valakit, aki jelentkezett és magára vállalta a gyilkosságot! Nekem rögtön gyanus volt az egész, de az ember olyan meggyőzően vallott, hogy kénytelen voltam a helyszínen utánnyomoztatni... Nem, nem tartóztattam le az illetőt... Jelentéktelen, jámbor fráter... Azt hiszem, gyengeelméjű idióta... Igenis, elkergetem a fenébe... Nem, kormányzó úr, nem hozzuk nyilvánosságra... Természetesen... Hogy méltóztatott mondani?... főügyész?... hogy a főügyési kinevezésem... holnap?... — Franklin Dennis arca kiszínesedett és apró szemei vidáman csillantak meg. — Köszönöm, kormányzó úr... igazán, ilyen váratlanul... Jó éjszakát kormányzó úr!

Letette a kagylót: — Gyerünk — mondta Tom Logannak elégedetten.

Kimentek a házból. Paul kábultan követte őket az autóig. Nézte, ahogy beszállnak, aztán habozva kérdezte: — Én... kérem... elmehetek?

— Nem — mondta szigorúan az ügyész — nem mehet el. Majd éppen ilyen állapotban engedem éjjel csavarogni. Magának otthon a helye! Egy-kettő, üljön be ide. Hazaviezem a feleségéhez...

Az autó rohant velük a sötét utcákon. De milyen vidáman futott! Paul legalább is úgy érezte, hogy az autó lelkesedve száguld velük a lakása felé.

A ház előtt felnézett az egyetlen világos ablakra.

— Matild még ébren van. Vár rám...

— Hát menjen hozzá — mondta szigorúan az ügyész — és engem ne zavarjon többet ilyesmikkel...

— Nem fogom többet — ígérte Paul.

A lakásban eléje sietett Matild.

— Hol voltál?

Paul arca ragyogott, mint már rég nem.

— Semmi kicsikém — mondta — csak meg akartam akadályozni Daniel Baker gyilkosának kivégzését. Ugyanis magamra vállaltam a gyilkosságot.

— Ne mondd! És nem sikerült? — tréfált az asszony, akit felvidített a férje jókedve. — De hát tényleg mondd meg, hol jártál,

— Mondom, Franklin Dennis főügyésszel helyszíni szem-

lét rendeztünk a meggyilkolt lakásán, ahol kiderült, hogy mégsem én vagyok a gyilkos — mondta Paul és boldogan átölelte az asszonyt.

Az asszony jókedvűen felnevetett és miután látta, hogy férje nem hajlandó komolyan válaszolni, megadóan simult Péter karjaiba.

V é g e

Következik a 32-ik szám:
Forró Pál: TALÁLT PÉNZ

Megjelenik hetenkint, csütörtökön

Nyomta „Nemal“, T. A., Merkaz Mizchari 14

R

VR